

Investigant en els arxius secrets desclassificats dels Serveis Secrets dels EE.UU i Anglaterra, Eduardo Martín de Pozuelo treu a la llum una veritat històrica acuradament amagada pel règim franquista. I cal dir que, amb èxit, perquè fins ara ningú pensava en Franco quan es parlava de l'holocaust, com si l'Espanya prò-nazi de principis dels quaranta hagués vist de lluny com Alemanya deportava i executava a milions de jueus.

Però la realitat que aflora en els documents esmentats, mostra que Franco va poder salvar desenes de milers de sefardites, però va preferir deixar-los morir. Això sí, no es va oblidar de reclamar les propietats i els diners dels deportats, considerats per tant ciutadans espanyols en tota regla.

Alguns diplomàtics van actuar pel seu compte i contra les ordres de Madrid, per salvar unes desenes o uns centenars de persones; i quan la guerra va canviar de curs i els aliats van començar a pressionar a Franco, aquest es va apropiari dels seus actes heroics per guanyar-se la benevolència dels vencedors.

El 27 de gener de cada any es celebra "El dia internacional de la commemoració del Holocaust" homenatja promogut per la ONU, cal dir que en Espanya a nivell oficial no es celebra aquesta efemèride. Fa 76 anys que les tropes aliades (exercit rus) van alliberar als supervivents (prop de 7.000 d'un camp d'extermini com era Auschwitz-Bikernau que havia arribat a allotjar fins a 100.000 presoners i on va morir 1 milió de presoners) i 46 anys de la mort del dictador.

¿No és hora ja d'explicar la veritat i de recordar el que realment va succeir? ¿No és hora d'assenyalar amb el dit a Franco cada Dia de l'Holocaust?

L'Espanya de Franco es va construir, entre altres coses, reivindicant l'herència antisemita dels Reis Catòlics. "Crearem camps de concentració per vagos y maleantes; per maçons i jueus (...) En territori nacional no pot quedar ni un jueu, ni un maçó, ni un vermell ". Titulars com aquest, d'un diari falangista de Cadis en 1937, van poder llegir-se durant tota la guerra contra la República. Després triomfar la revolta militar es van tancar les sinagogues i es va prohibir als jueus professar la seva religió.

El nou règim sorgit després de la guerra no ocultava el seu odi al jueu i el seu suport a la "neteja" empresa per Hitler. Així ho va verbalitzar en nombroses ocasions el mateix Franco. Un bon exemple és el seu discurs de cap d'any, pronunciat vuit mesos després de la rendició republicana: "Ara comprendreu els motius que han portat a diferents nacions a combatre i a allunyar de les seves activitats a aquelles races en què la cobdícia i l'interès són el estigma que els caracteritza, ja que el seu predomini en la societat és causa de perturbacions i de perill per a l'assoliment del seu destí històric. Nosaltres, que, per la gràcia de Déu i la clara visió dels Reis Catòlics, fa segles ens alliberem de tan pesada càrrega, no podem romandre indiferents davant d'aquesta nova floració d'esperits cobdiciosos i egoistes ".

Durant els primers anys de la Segona Guerra Mundial, el règim i la seva premsa no només van justificar, sinó que van ovacionar la persecució de el poble hebreu.

El règim va conèixer i va aplaudir cada pas cap a l'Holocaust final donat per les hostes de Hitler, tal com es reflectia en els discursos i en les informacions dictades pel servei de propaganda franquista i publicades als diaris: "Aquesta Segona Guerra Mundial, segons la profecia de l'Führer, acabarà amb la raça jueva ";. Eren els temps en què prop de 50.000 espanyols combatien a la División Azul sota les ordres de l'Führer.

Molt més greus que les paraules van ser els fets. Franco va tancar les fronteres i va impedir l'arribada dels jueus que intentaven escapar des de la França ocupada pels nazis. Llevat d'excepcions, el pas només es va permetre a aquells que posseïen un visat d'entrada a Portugal. De fet, el Govern franquista va cessar i va castigar als seus diplomàtics que, desobeint les seves ordres, es dedicaven a salvar vides. Així li va passar a el cònsol espanyol a Bordeus, Eduardo Propper de Callejón. Rescatar de la mort a milers de jueus als quals va lliurar un visat espanyol va provocar el seu relleu, la seva tramesa a l'ingrat consultat de Larache al nord d'Àfrica i li va impossibilitar de per vida ascendir a el càrrec d'ambaixador.

A França, mentrestant, els diplomàtics espanyols només van rebre de Madrid dues instruccions: per una banda, no ficar-se en la política dels dirigents nazis i de Govern col·laboracionista de Vichy; de l'altra, fer les gestions oportunes davant les autoritats per fer-se càrrec de les propietats i dels béns que abandonaven els jueus d'origen espanyol després de ser deportats. Els diners si interessava, les persones no. Aquests i la resta dels còsols i ambaixadors informat puntualment a Franco en l'increment en el ritme dels assassinats i de les deportacions als camps de concentració.

Alguns ambaixadors, com Miguel Àngel de Muguero a Budapest, es van recolzar en un decret aprovat durant la dictadura de Primo de Rivera que permetia als jueus d'origen sefardita accedir a la nacionalitat espanyola. De Muguero ho va emprar com a argument per a concedir passaports espanyols a centenars de jueus, el que li va costar el lloc i la seva immediata repatriació. El seu successor, Àngel Sanz Briz, va continuar amb la mateixa estratègia: també va incomplir les ordres que arribaven de Madrid i va aconseguir salvar així a unes 5.000 persones.

Aquest antic decret hauria permès a Franco salvar de les cambres de gas a desenes de milers de jueus. Al gener de 1943, en ple arrencada de la Solució Final, Hitler va enviar una circular a tots els seus aliats, entre els quals es trobava Espanya. En ella els donava un termini de tres mesos per a "repatriar els seus jueus" de l'Europa ocupada. En cas de no fer-ho, no calia ser molt llest per saber que el seu destí serien els camps de treball i / o extermini. La resposta que va arribar des de Madrid va ser d'un absolut desinterès, tal com van reflectir en els seus informes els diplomàtics alemanys. Tant va ser així que el Ministeri d'Afers Exteriors franquista va exigir als seus diplomàtics que s'interessessin "només per aquells jueus de INDISCUTIBLE nacionalitat espanyola". Centenars de famílies, els ancestres provenien de la Península, van acudir en va a les nostres seus diplomàtiques per demanar un passaport o un salconduit que els hauria conduït cap a la vida. El resultat final va ser desolador. Milers de sefardites, 50.000 només de la ciutat de Salònica, van acabar en les cambres de gas d'Auschwitz-Birkenau com a conseqüència d'aquesta meditada i premeditada inacció de Govern franquista.

En els moments finals de la guerra, quan ja es donava per segura la derrota de Hitler, Franco va girar cap als Aliats per intentar garantir la seva supervivència. Des d'aquell mateix moment i durant els quaranta anys de dictadura dels jerarques de el règim es van ocupar de destruir la documentació que els assenyalava com a còmplices directes del nazisme. Van tenir quatre dècades per realitzar aquest treball i per reescriure una història manipulada que continuem estudiant les generacions que vam créixer en democràcia.